

Catharina J. Garrelds

Het huisje aan de dijk

Deel 2 van de *Aukje* trilogie

Het huisje aan de dijk

Catharina J. Garrelds

Het huisje aan de dijk

Uitgeverij De Rode Tulp

Dit is een roman. De personages en situaties in deze roman zijn verzonnen en enige gelijkenis met bestaande personen of situaties berust dan ook geheel op toeval.

ISBN 978-94-6260-101-7
NUR 344

© 2018 Uitgeverij De Rode Tulp, Amsterdam
Imprint van Uitgeverij De Graveinse Abeel
www.uitgeverijderodetulp.nl
mail@uitgeverijderodetulp.nl

Omslagontwerp/bewerking: Uitgeverij De Rode Tulp
Omslagfoto: © Depositphotos/Uitgeverij De Graveinse Abeel
Auteur: Catharina J. Garrelds
Dit boek is ook te verkrijgen als groteletterboek.

Het papier van dit boek heeft het FSC-keurmerk: de grondstof is afkomstig van verantwoord beheerde bossen om wereldwijd de bossen te behouden.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt, hetzij elektronisch, hetzij mechanisch, door middel van druk, fotokopie, film, geluidsband of op welke andere wijze dan ook en/of opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt op enige ander manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

De dialectwoorden in dit verhaal
worden verklaard in de woordenlijst
die achterin dit boek staat.

Hoofdstuk 1

Aukje Thoma van Oosteren Grepelaar-Baptist, een week gehuwd met Symen Thoma van Oosteren Grepelaar, was zojuist wakker geworden. Ze lag in bed in een hotelkamer in Stad. De kamer was de afgelopen week hun huis geweest. En afgelopen week was de eerste meiweek geweest; de kermisweek. De kermis was aan het begin van mei neergestreken in Stad en ze hadden intussen alle attracties uitgeprobeerd. Er was een Kop van Jut, die Symen had uitgeprobeerd, maar hij was helaas niet sterk genoeg om helemaal bovenaan te komen. Ze waren net zolang in de draaimolen geweest tot ze allebei misselijk waren. Er was een reuzenrad, van waaruit ze de hele stad hadden kunnen overzien, er was de dikke dame en de vrouw met de baard, die ze hadden bewonderd, en Symen had zijn geluk

geprobeerd in een schiettent en zowaar een prijsje gewonnen; een bruin speelgoedhondje dat in haar hand paste. Hij had er een kus op gedrukt en het aan haar gegeven en gezegd: “k Wou dat je me ‘t genoeg deed, en armoe met me leed.”

Ze had gelachen. Die zinnen kwamen uit het liedje *De baatzuchtige minnaar* van J.H.

Speenhoff. Ze had het voor het eerst gelezen op de Beertsemaborg, het geboortehuis van Symen, toen ze daar dienstbode was. Daar was een bibliotheek vol met boeken, die ze had mogen lezen. Dat was ongewoon, omdat ze maar een dienstbode was, maar ze had een goede band opgebouwd met mejuffrouw Blok, het hoofd van de huishouding. Mejuffrouw Blok had ontdekt dat ze van lezen hield en ze had Aukje de gelegenheid gegeven om het lezen te oefenen en om meer boeken te lezen uit de bibliotheek van de Beertsemaborg. Mejuffrouw Blok had namelijk toestemming gekregen van de borgheer, jonkheer Pauwel, om gebruik te maken van de bibliotheek. Dat mejuffrouw Blok dat gebruikt had om boeken aan een dienstbode te lenen, wist jonkheer Pauwel niet, en het had mejuffrouw Blok verstandiger geleken om dat ook niet te melden. Tenslotte: wat

niet weet, wat niet deert!

Op die manier was Aukje in aanraking gekomen met de wondere wereld van boeken, en met de kennis die daarin te vinden was. En één van die boeken was *Liedjes, wijzen en prentjes* van J.H. Speenhoff, waarin het lied van *De baatzuchtige minnaar* stond. De zinnen die Symen geciteerd had, kwamen uit het laatste couplet.

Mijn armoe waar ik trots op was,
Begint me te vervelen;
Want toen je vroeger bij me was,
Kon rijkdom me niet schelen.
Ik droom van jou,
Ik denk aan jou,
Ik houd van jou alleen;
'k Wou dat je me 't genoeg deed,
En armoe met me leed.

Ze had het liedje voor Symen gezongen nadat ze net gehuwd waren. Dat was de eerste dag dat ze in het hotel hadden gelogeed. En nu waren ze er al een week. Vandaag gingen ze naar huis — naar haar huis, naar de kruidenierszaak in Beertswerd, waar haar moeke en haar zussen leefden. Daar zouden ze

gaan wonen, tenminste, als haar moeke dat goed zou vinden. Haar moeke wist namelijk wel dat ze gehuwd was, maar Aukje had nog niet gevraagd of ze bij haar moeke mochten wonen. Maar ze wist eigenlijk dat dat wel goed zat. Haar moeke kon een helpende hand goed gebruiken.

Symen had kenbaar gemaakt dat hij wel interesse had om in de kruidenierszaak te gaan werken, maar of hem dat echt zou bevallen, was afwachten. Als het hem niet beviel, dan zouden ze moeten bepalen wat ze dan zouden moeten gaan doen. Haast was daar niet bij, want Symen had een som geld van zijn pa gekregen waarmee ze het voorlopig konden uitzingen.

Aukje keek naar het nachtkastje. Daar stond het hondje op. Ernaast lagen een aantal foto's. Die hadden ze gemaakt op hun huwelijksdag in een fotostudio.

Aukje had nog nooit een foto van zichzelf gezien; de enige keren dat ze haar eigen gezicht had gezien, was als ze in een spiegel had gekeken. Symen had gezegd dat er van hem wel vaker foto's gemaakt waren, ook al toen hij een baby was, maar ook met het hele gezin. Maar die lagen nog op de borg, netjes ingeplakt door zijn moeke in een fotoalbum of in een lijstje gemonteerd door een lijstenmaker en daarna op een tafeltje neergezet in het boudoir.

Maar nu hadden ze dan foto's van zichzelf, in hun huwelijkskledij. Aukje had lang naar zichzelf gekeken. Het was heel anders om jezelf op een foto te zien dan in de spiegel. Dat kwam, zo had Symen haar uitgelegd, omdat je in een spiegel jezelf in spiegelbeeld zag, maar op een foto jezelf zag zoals anderen je zagen. Eigenlijk zag je jezelf dus omgekeerd. Wat je in de spiegel zag, was niet hoe je er werkelijk uitzag. Dat had haar verbaasd, maar toen ze erover na had gedacht, was het haar duidelijk geworden.

Ze draaide zich om en keek naar Symen, die nog lag te slapen. Zijn blonde haar lag verward op het kussen. Zijn ene arm lag onder het kussen terwijl zijn andere arm over zijn gezicht lag. Hij had met zijn benen het beddengoed omlaag getrapt zodat ze zijn naakte bovenlichaam zag. Natuurlijk had ze vroeger mannen gezien met ontbloot bovenlijf; landarbeiders en boeren die, als het snikheet was op het land of in de schuur, hun bovenkleding uittrokken. Maar dat was toch heel anders dan het blote lijf zien van iemand waar je van hield. Niet alleen vond ze dat het allermooiste wat ze ooit gezien had, maar ook had ze een overweldigende aandrang gevoeld om het aan te raken en te strelen. Dat was wederzijds

geweest en in hun huwelijksnacht hadden ze elkaars lichamen verkend en ontdekt. Uiteraard wist ze wat vleselijke omgang was, maar het zelf ervaren was toch heel ander dan erover te horen. Het was raar en onwennig geweest in het begin voor hen beiden, maar uiteindelijk hadden ze ontdekt wat prettig was en wat niet en hadden ze hun liefde voor elkaar ook op die manier kunnen uiten.

Symen mompelde wat en verlegde zijn ene arm zodat ze nu zijn gezicht kon zien. Zijn neus was lang en recht, zijn lippen waren vol en in zijn kin had hij een kuiltje. Hij had ook kuiltjes in zijn wangen, die vooral zichtbaar waren als hij lachte. En de afgelopen week had ze die kuiltjes vaak gezien!

Symen zuchtte en opende dan zijn ogen. Hij staaarde haar aan zonder iets te zeggen, blijkbaar nog niet helemaal wakker, maar dan glimlachte hij en rolde hij om zodat hij zijn arm over haar heen kon slaan. Hij kustte haar en zei: “Naast jou wakker worden is iedere keer weer heerlijk.”

Ze glimlachte en nestelde zich tegen hem aan. Het voelde heel veilig, zo in zijn armen te liggen. Het liefste zou ze zo altijd zijn blijven liggen, maar helaas moesten ze opstaan. Ze gingen naar huis!

Hoofdstuk 2

“Dit is het Grand Théâtre,” zei Symen. “Het is vorige maand pas geopend. Het is gloednieuw.”

Ze stonden op de Grote Markt. De hemel was blauw, de zon scheen. Het was een warme dag.

“Het wat?” vroeg Aukje.

“Hier worden films vertoond. In het *Nieuwsblad van het Noorden* werd vorig jaar het nieuwbouwproject aangekondigd voor dit theater.”

Aukje wist wat het *Nieuwsblad van het Noorden* was, namelijk een krant, maar ze had er nog nooit een gelezen. Maar ze wist dat de borgheer van de Beertsemaborg, de pa van Symen, wel altijd een krant had gelezen.

“Men zegt dat het mooier is dan de andere theaters,” zei Symen.

“Welke zijn er dan nog meer?”

“Je hebt Luxor in de Herestraat, de Beurs aan het Akerkhof en natuurlijk Cinema Palace, aan de Grote Markt. Maar men zegt dat deze het mooiste is, hoewel dat dan voor de binnenkant geldt, want de buitenkant is niet bepaald aantrekkelijk. In de krant schreef men dat het een ‘massale, grijze steenklomp’ is, en het is inderdaad lelijk. Het is naar een ontwerp van de Britse architect G. Saville. Maar laten we eens zien hoe het er van binnen uitziet.”

Aukje had gevraagd waarom ze niet meteen naar huis konden gaan, maar Symen had gezegd dat de koets die hij had gehuurd pas laat die middag klaar zou staan omdat de koetsier ziek was geworden en het bedrijf een andere koetsier moesten zoeken.

Omdat ze nu toch wat tijd over hadden, konden ze net zo goed nog naar het theater gaan om daar een film te bekijken. Dat had Aukje immers nog nooit gedaan.

Ze gingen naar binnen, kochten kaartjes en konden dan naar de zaal lopen. Het theater was van binnen veel mooier dan van buiten. Het was licht en ruim en op de plafonds en wanden waren mooie decoraties aangebracht. In de zaal waren de muren bovenin, op het balkon, onderverdeeld in vlakken terwijl er in de zaal op de muren ook decoraties te

zien waren.

Ze hadden een plek op het balkon.

Toen de voorstelling ging beginnen, werd het voorgordijn omhoog getrokken zodat het scherm zichtbaar werd waarop de film werd vertoond.

Aukje zat gebiologeerd te kijken naar het scherm; mensen die zomaar liepen! Hoe merkwaardig! Het zag eruit als een bewegende foto. Het enige wat er nog ontbrak, was geluid; dan zou het pas echt écht zijn!

De hoofdrol in de eerste hoofdfilm, *Haar hoogste verlangen*, werd vertolkt door Olga Tschechowa. Aukje kon haar ogen niet van haar afhouden. Ze zag er zo mooi uit, met haar haar in golven en slagen rondom haar hoofd, gestoken in de meest mooie kleding en getooid met sieraden, dat ze wel een engel leek of een verschijning uit een sprookje. Tijdens de pauze stond conferencier Alex de Haas op het toneel. Aukje had weleens van hem gehoord. Hij zong liedjes terwijl hij zichzelf begeleidde op de piano, sprak het publiek toe en vertelde moppen waar iedereen vreselijk om moest lachen. Hij zag er piekfijn uit, in zijn zwarte pak met satijnen revers, een strikje rondom zijn nek en een wit pochet in zijn borstzak. Symen vertelde haar dat dat een

smoking was. Ze keek er met bewondering naar. Symen vertelde ook dat Alex de Haas opgetreden had bij de beroemde zanger Lou Bandy, en dat hij daar was ontdekt. Lou Bandy kende Aukje; tenminste, sommige van zijn liedjes. Symen zei dat Alex de Haas en J.H. Speenhoff, de auteur van *Liedjes, wijzen en prentjes*, waarin het lied van *De baatzuchtige minnaar* stond, vrienden waren geweest.

Nadat het optreden van Alex de Haas beëindigd was, volgde de tweede hoofdfilm. Dat was *Helden der lucht* met Sue Carroll en David Hollins, maar die maakte niet zoveel indruk als de eerste film had gedaan.

Daarna verlieten ze het theater en gingen ze naar het hotel, waar inmiddels de koets gereed stond. De bagage werd uit het hotel gehaald en ingeladen, ze stapten in en dan waren ze klaar om te gaan. De koetsier tikte de paarden aan en ze reden weg. Ze reden door Stad en Aukje keek naar buiten. Ze was nog diep onder de indruk van wat ze gezien had in het Grand Théâtre, maar ze was ook onder de indruk van wat ze allemaal gezien en gedaan had de afgelopen week. Het huwelijk... het dag en nacht samenzijn met Symen... de kermis... Stad zelf met al

de indrukwekkende gebouwen, de vele mensen en de winkels... en dan nu de film... Het was zoveel dat ze tegen Symen aan ging zitten, haar hoofd op zijn schouder liet rusten en in slaap viel.

Ze werd wakker door een bons en een klap. Ze schoot overeind en keek verward om zich heen. Symen keek uit het raampje. Ze stonden op een landweg.

“Wat is er?” vroeg ze.

“Er is iets met de koets,” zei Symen. Hij opende de deur en stapte uit.

Aukje keek eerst uit het ene raam, dan door de open deur. Het enige wat ze zag, waren velden en weilanden. Van Stad was niets meer te bekennen. De koetsier was ook afgestapt. Hij stond nu naast Symen en keek naar de koets.

“Het is het wiel,” zei Symen.

De koetsier knikte. “Volgens mij is het een oude koets.” Hij keek naar de koets alsof hij hem voor het eerst zag. “Normaal rijd ik in betere koetsen, maar ze vroegen me hiervoor omdat er iemand ziek was

geworden.”

“Ja,” zei Symen, “want...”

Er klonk een klap, de koets schudde en viel dan half om.

Aukje gilde en werd van de bank afgezwiept. Ze gleed over de vloer naar beneden en viel half tegen de stijl van de deur aan en half tegen Symen, die razendsnel zijn armen uit had gestoken om haar op te vangen.

Ze greep hem beet en dan pakte hij haar rond haar middel en tilde haar voorzichtig uit de koets.

“Dat ging maar net goed,” zei de koetsier. “Het wiel geklapt... Dat komt van die oude koetsen...”

“Gaat het?” vroeg Symen.

“Jawel,” zei de koetsier, “maar hoe we nu verder moeten, weet ik niet.”

“Ik vroeg het aan haar,” zei Symen. Hij vroeg aan Aukje: “Gaat het?”

Ze knikte.

“Ben je niet gewond?”

“Nee.”

De koetsier zei: “Ik zal het paard maar loskoppelen, want die hangt nu ook scheef.”

Het paard had inderdaad moeite om te blijven staan nu de koets scheef opzij hing.

Terwijl de koetsier het paard losmaakte van de koets, zei Symen: “We moeten dat wiel repareren.” Aukje keek ernaar en vroeg: “Hoe? Zelfs als we een nieuw wiel hebben, moeten we dat onder de koets zien te krijgen en de koets kunnen we niet optillen.” Symen keek in de rondte. “Misschien is er ergens een boerderij. Dan kunnen we daar om hulp vragen.”

De koetsier, met het paard nu aan de leidsel, zei: “Ik kan te paard deze weg volgen. In het volgende dorp kan ik dan een wagenmaker vragen om te helpen. Of anders een andere koets of desnoods een wagen regelen.”

Symen knikte. “Ja, doe dat maar. Dan wachten wij wel hier.”

Ze keken toe hoe de koetsier het paard besteeg, het de sporen gaf en weg draafde.

“Dat is knap, zonder zadel,” zei Symen. “Niet dat ik vaak paard reed, maar als ik het deed, dan had ik wel graag een zadel.” Hij keek naar de koets en zei: “We kunnen beter de bagage eruit halen. Als er een nieuw wiel onder gezet kan worden, dan moet de koets zo licht mogelijk zijn, en anders moeten we het overladen en dan moet het er toch uit.”

Aukje knikte instemmend.